

N:o 127.

Af herr **S. Arnoldsson**, om *skrifvelse till Kongl. Maj:t angående åtgärder för hästafvelns befrämjande.*

Under en lång följd af år har Riksdagen anslagit medel till ganska afsevärda belopp för hästafvelns befrämjande. Det torde dock svårligen kunna sägas att hästuppfödningens framsteg och utveckling under denna tid stå i förhållande till de af staten gjorda uppoffringarne. Och orsaken dertill torde, åtminstone till väsentlig del, kunna sökas deri, att man från början icke haft eller ens kunnat göra klart för sig på hvad sätt detta befrämjande lämpligast borde ske. Än har den ena hästrasen än den andra ansetts tjenlig till förbättrande af vår hästafvel och hos dem, som haft inflytande uti hit-hörande frågor, hafva meningarne varit högst olika. Det är gifvet att en sådan splittring, ett sådant dragande åt olika håll icke kunnat leda till nöjaktigt resultat.

Om somliga af nämnde hästraser torde det utan öfverdrift kunna sägas, att de icke allenast icke förbättrat vår hästafvel, utan att de till och med skadat den, om icke på annat sätt, så derigenom, att de till stor del upptagit de till hästafvelns och hästuppfödningens förbättrande anslagna medlen.

Emellertid torde dessa många försök med olika hästraser dock icke hafva varit utan gagn. Man har nemligen genom desamma, rörande de slags hästar, som äro lämpligast till förbättrande af vår hästafvel, kommit till sådan klarhet och insikt, som derförutan icke skulle kunnat erhållas, och som nu torde göra det möjligt att för framtiden uppgöra en bestämd plan för den af staten understödda hästuppfödningen.

Det är hufvudsakligen sådana hästar, som lämpa sig till alla slags bruk, det vill säga vår landthäst, som denna framställning afser.

De fordringar vi måste ställa på denna häst betingas, i motsats till förhållandet i många andra länder, dels deraf att vårt land till större delen utgöres af skogsbygd, dels af de stora afstånd, som här i allmänhet förefinnas. Vår landthäst måste således icke allenast vara en tjenlig ploghäst utan han måste äfven vara lämplig för skogskörslor samt att i raskare rörelsetakt tillryggalägga längre vägsträckor.

Om det också icke kan förnekas att våra större jordbruk och industrier hafva behof af de olika slag större och tyngre hästar, som årligen importeras, så torde det dock kunna ifrågasättas, huruvida icke detta behof skulle kunna i väsentlig mån inskränkas eller åtminstone icke behöfva ökas, om de större och starkare stona af vår landtras mera användes till afvel än hvad som nu sker. Det är ett väsentligt fel uti vår hästuppfödning, att de bättre stona i allmänhet icke användas mera till afvel än de sämre. De mindre jordbrukarne taga nemligen i regel icke flera föl efter sina ston än de behöfva för att ersätta egna hästar — deras ston må vara af än så god beskaffenhet, och hästpremieringarne, som varit afsedda att afhjelpa detta fel, hafva, delvis af skäl, som ofvan antydts, icke märkbart ändrat förhållandet.

Åtgärderna från det allmännas sida till hästafvelns befrämjande bestå här i landet hufvudsakligast i utdelandet af premier. Men för att densamma skall hålla jemna steg med utvecklingen på andra områden, fordras det säkerligen äfven hos oss vida mera. Det kräfves helt visst mera arbete eller, åtminstone hvad de mindre jordbrukarne beträffa, mera intensiv ledning, en fullständigare organisation än hvad som nu är förhållandet. Vi måste hafva nödigt antal personer, hvilka hafva till uppgift att väcka och underhålla intresset för hästuppfödningen, som med alla till buds stående medel draga försorg om att det bästa stomaterialet så mycket som möjligt användes till afvel, som lemna råd och upplysningar vid val af beskällare, som verka för att uppfödningen sker efter riktiga grundsatser och som för vederbörande myndigheter och korporationer kunna framhålla uppfödarnes behof och önskingar o. s. v.

Inrättandet af nya tjänster är dock hvad man i det längsta vill undvika. För lösningen af denna fråga finnes emellertid en annan utväg, som ock ligger så nära till hands, att uppmärksamheten måste riktas på densamma. Det är nemligen genom en tidsenlig omorganisati.on af våra länsveterinärtjänster som, utan vidare kostnad för statsverket, skulle kunna erhållas, hvad jag ofvan åsyftat såsom behöfligt, nemligen konsulenter för hästafveln.

Veterinärerna äro icke mindre på grund af sin aflagda examen uti hithörande ämnen sakkunnige på ifrågavarande område, än äfven på grund af särskild förordning (veterinärinstruktionen), hvartill kommer, att de af

allmänheten såsom sådana städse betraktas och anlitas. Och då nu länsveterinärtjänsterna faktiskt stå så godt som obegagnade af staten, hvad är då naturligare än att de för berörda ändamål tagas i anspråk?

Det är gifvet, att man på de personer, som skola vara allmänhetens rådgifvare uti hästafvel, måste ställa ganska stora fordringar. Men om det vid tillsättande af länsveterinärtjänsterna tages tillbörlig hänsyn till de sökandes förtjenst och skicklighet, så måste också innehafvarne af dessa befattningar anses hafva nödiga förutsättningar för att motsvara dessa fordringar.

Ett af hufvudvilkoren för hästafvelns förbättrande torde också vara det, att hingsthållningen är ordnad tillfredsställande. Så är det icke nu. Det är nemligen endast undantagsvis, som å en ort finnes tillräckligt antal lämpliga hingstar; och, så länge hingsthållningen är öfverlemnad åt den enskilda företagsamheten, torde bristerna i densamma svårligen kunna på ett nöjaktigt sätt afhjelpas. Det vore därför önskligt om statens hingstdepoter äfven kunde till erforderligt antal tillhandahålla beskällare, som vore tjenliga till landthästafvelns förbättrande.

Blefve en bestämd plan för hästafveln fastställd, och konsulenter för densamma erhöles, så är det sannolikt att det också blefve vida bättre med hingsthållningen, men å andra sidan skulle dessa omständigheter utan tvifvel äfven för staten underlätta tillhandahållandet af hingstar, i det beskaffenheten af de beskällare, som borde anskaffas vore bestämd, och konsulenterna komme att arbeta för att dessa beskällare användas och att motverka det underhaltiga hingstar begagnades.

För att det icke skulle behövas ett öfver höfvan stort antal beskällare, kunde tilläfvaryrs beskällarestationerna vara ambulerande med en månads å sex veckors uppehåll på hvarje station. En sådan anordning borde icke möta svårigheter i förhållande till fördelarne. Och vidare för att underlätta anskaffandet af nödigt antal beskällare, och på det vi icke må vara allt för mycket beroende af import, torde det kunna ifrågasättas om det icke vore lämpligt att inrätta en hingstuppfofningsanstalt för landthästafveln, dit lofvande hingstföl vid 1—2 års ålder kunde inköpas från hela riket för uppfofnung. En sådan anstalt torde kunna åstadkommas utan särskildt stora omkostnader. Det är ju nemligen numera icke så få landtbrukare, som drifva eller önska drifva sitt jordbruk utan ladugårdsskötsel, och bland dessa torde det nog finnas några med nödiga förutsättningar, som för inackordering af ett visst antal föl årligen mot skälig afgift skulle vilja inrätta sin egendom till en dylik anstalt.

Jag tillåter mig sålunda vördsamt anhålla,

det Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t göra underdånig framställning om vidtagande af åtgärder i sådant syfte, att hästafveln må på ett verksammare sätt än hittills befrämjas, och att för detta ändamål dels en bestämd plan för hästafveln utarbetas, dels hästuppfödarna beredas tillgång på nödigt antal konsulenter genom länsveterinärstjänsternas omorganisation i detta syfte, dels att den af staten bestridda hingsthållningen utsträcker så, att den äfven kommer att omfatta beskällare, som vore lämpliga till landthästafvelns förbättrande.

Stockholm den 27 januari 1898.

S. Arnoldsson.